

**Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Серія: Педагогіка і психологія

№ 28 · 2009 р.

УДК 371+15
ББК 74.00+88.40+88.840

Н 34

**Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
НАУКОВІ ЗАПИСКИ
Серія: Педагогіка і психологія
№ 28 · 2009 р.**

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського від 27 травня 2009 р. (протокол № 1)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

М.І. Сметанський – доктор педагогічних наук, професор (головний редактор)
В.І. Шахов – доктор педагогічних наук, професор (заст. головного редактора)
Г.С. Тарасенко – доктор педагогічних наук, професор
Н.Г. Ничкало – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПН України
О.В. Сухомлинська – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПН України
Г.О. Балл – доктор психологічних наук, професор
Б.А. Брилін – доктор педагогічних наук, професор
Р.С. Гуревич – доктор педагогічних наук, професор
Н.Є. Мойсеюк – доктор педагогічних наук, професор
М.В. Савчин – доктор психологічних наук, професор
О.Д. Сафін – доктор психологічних наук, професор
В.М. Галузяк – кандидат психологічних наук, доцент
М.І. Томчук – доктор психологічних наук, професор
О.В. Шестопалюк – кандидат педагогічних наук, професор

Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: // Зб. наук. праць. – Випуск 28 / Редкол.: М.І. Сметанський (голова) та ін. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2009. – 414 с.

ISBN

Редактор: **І.М. Шеремет**
Комп'ютерний набір: **Н.Р. Опушко**
Верстка: **В.П. Король**

© Автори статей, 200

ЗМІСТ

ДИДАКТИКА

С.Л. Бондарчук МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНО- ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	9
Н.В. Веремієнко, В.М. Чорний ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (ЗА КМС).....	13
М.П. Винарчик КРЕАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В УМОВАХ БІЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ....	17
Л.І. Довгань РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО ТА ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ВНЗ.....	21
Р.В. Загоруй ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ ПРИЙОМІВ ЕВРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ.....	25
М.Ю. Кадемія, О.А. Подзигун НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	38
Ю. Колядич ВДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	43
Н.В. Кононець ПРИНЦИП ТРИЄДИНОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ ПРИ СТВОРЕННІ ЕЛЕКТРОННОГО ПІДРУЧНИКА.....	46
Г. Лещенко СОЦІОКУЛЬТУРНА УКРАЇНОМОВНА КОМПЕТЕНЦІЯ ШКОЛЯРІВ: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	52
В.П. Мельничук, Т.В. Білаш ВИКОРИСТАННЯ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ.....	57
В.М. Литовченко ФОРМУВАННЯ СТИЛІСТИЧНОЇ ВПРАВНОСТІ У КОНТЕКСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КЛАСОВОДІВ.....	60
В.В. Поберецька ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	63
Ю.А. Рибінська ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СЕМАНТИЧНИХ ОДИНИЦЬ ІНОНАЦІОНАЛЬНОГО ТВОРУ.....	67
Н.М. Тимощук ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ДІЛОВА ІНОЗЕМНА МОВА» В АГРАРНОМУ ВНЗ.....	71
О.Ю. Ходосенко ГРА У ШАХИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНИКА.....	

Н.Б. Чорна ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	79
---	----

ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

О.М. Гурман ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПОЗАУРОЧНІЙ ВИХОВНІЙ РОБОТІ.....	83
В.В. Драченко ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ МОРАЛЬНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ЗАСОБАМИ СВІТОВОЇ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ.....	90
А.І. Сторожук, Г.П. Дяченко РОБОТА ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА З ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ.....	96
В.В. Каплінський ПІСЛЯДІЯ ЯК ПОКАЗНИК ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ (НА МАТЕРІАЛІ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН).....	99
А.В. Кочубей, О.М. Джеджула, М.М. Козяр РОЛЬ НАРОДОЗНАВСТВА У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВО- ТЕХНІЧНОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ.....	108
В.П. Примак ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У КУРСАНТІВ ВНЗ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ.....	117
Н.М. Пташник ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА НАРОДОЗНАВЧОМУ МАТЕРІАЛІ: АКСІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	121
С.В. Скрипник ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ СІЛЬСЬКОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ.....	126
Л.Є. Хоронжевський ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКТИВНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ.....	131

ПРОФЕСІЙНА ПЕДАГОГІКА

І.Г. Герасимова, В.Г. Дерун ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ВНЗ.....	136
І.В. Герасимчук ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ.....	140
О.В. Гречановська, В.А. Петрук МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ ВНЗ.....	144
Т.Д. Грінченко ПРИНЦИПИ ХУДОЖНЬОЇ ТРИЛОГІЧНОСТІ ТА ЕМПАТІЙНОСТІ У ФОРМУВАННІ МИСТЕЦЬКОГО ДОСВІДУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ.....	14

Є.В. Громов ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ НА РОЗВИТОК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	152
О.В. Діденко РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОСТІ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ.....	157
О.М. Ельбрехт ІНОЗЕМНА МОВА В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	163
О.Ю. Загородна АНАЛІЗ СТАНУ СФОРМОВАНОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	166
Н.М. Зорька, Т.А. Потапова ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ДРАМАТИЗАЦІЇ У РОБОТІ З ДІТЬМИ.....	171
О.В. Кобилянський ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	17
М.Г. Коляда ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКОЮ.....	179
Н.О. Комарівська ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ (НА МАТЕРІАЛІ КАЗКИ).....	182
К. Костюченко ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНО-КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ.....	186
Р.А. Кравець ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ.....	192
О.Д. Краєвська КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЯК ФАКТОР ЇХ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ.....	19
С.М. Кустовський ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНО- ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	199
Н.Л. Лазоренко ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В АГРАРНИХ ВНЗ.....	202
О.В. Левчук ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ У АГРАРНИХ ВНЗ.....	207
А.С. Марлова СТИМУЛЮВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО РОБОТИ З ІНШОМОВНОЮ ФАХОВОЮ ЛІТЕРАТУРОЮ.....	211
Л.В. Мельник МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВНЗ.....	21

<i>А. Петюренко</i> КРИТЕРІЙ ТА РІВНІ ГОТОВНОСТІ МОЛОДШИХ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	219
<i>І.Ф. Полещук</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ.....	225

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

<i>О.П. Боблієнко, Г.В. Курков</i> ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОЇ ВОКАЛЬНОЇ ШКОЛИ.....	229
<i>Б.А. Максимчук</i> ФОРМУВАННЯ ОЗДОРОВЧИХ ЗНАНЬ В ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....	232
<i>Г. Савчин</i> ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІСТОРИЧНИХ НАРИСІВ ІВАНА ФІЛИПЧАКА.....	237
<i>І.В. Шимкова</i> ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РАДЯНСЬКІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ.....	240

ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА

<i>С.Р. Алієва</i> ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ КРОС-КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	245
<i>С. Белова</i> ПРОЕКТНЕ НАВЧАННЯ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД І ВІТЧИЗНЯНІ ПЕРСПЕКТИВИ.....	248
<i>С.П. Драчук</i> ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ ІНСТИТУТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ ЗА РІЗНИМИ СИСТЕМАМИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ.....	253
<i>Н.І. Костенко</i> ПРОФІЛЬНА ОРІЄНТАЦІЯ У КОНТЕКСТІ БАЗОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ШКОЛЯРІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ.....	255
<i>О.Ю. Поп</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ КАНАДИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	258
<i>О.В. Редько</i> ОСВІТА – ІМПЕРАТИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	262

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

<i>А.Р. Аблітарова</i> СТВОРЕННЯ РІЗНОСТАТЕВИХ УГРУПОВАНЬ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЯК УМОВА ЇХНЬОЇ ГАРМОНІЙНОЇ СТАТЕВОРОЛЬОВОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ.....	269
<i>А.Р. Бекирова</i> ФОРМИРОВАНИЕ ОСНОВ ГРАЖДАНСКОЙ КУЛЬТУРЫ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ ВО ВНЕУЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	

А.В. Галімов ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ РОБОТИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ СФЕРИ.....	279
Л.Ф. Кравцова ВАЛЕОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНО- ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В ШКОЛЕ І СТУПЕНИ	284
С.І. Крук СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ У ВИЗНАЧЕННІ ПОНЯТТЯ «ТОЛЕРАНТНІСТЬ».....	287
Г. Теклюк ПРОБЛЕМИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІІ.....	290
П. Хникін ТУРИЗМ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ.....	295
М.Є. Чайковський КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З МОЛОДДЮ В ІНТЕГРОВАНІХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	300

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА В
КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
(матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції)**

А.М. Богуш ПЕРЕДШКІЛЬНА ОСВІТА: НАСТУПНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ЇЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ЛАНОК.....	307
Н. Гавриш, Н. Бушуєва ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ШКОЛЯРА В РІЗНИХ ВИДАХ ДИТЯЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	312
О.П. Грошовенко ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ПРОЦЕСІ ЕКОЛОГО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	317
О.В. Грушко РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ У КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	321
Г.Г. Кім ТВОРЧІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ.....	325
Л.В. Коваль ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ.....	329
Я.П. Кодлюк, І.В. Бойда ПІДРУЧНИК ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЧУТТЄВОГО ДОСВІДУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	334
А.М. Коломієць ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	

О.В. Колосова НАСТУПНІСТЬ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО І МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	345
Т.М. Кривошея НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ ТА ВИХОВАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО І МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ Я.А. КОМЕНСЬКОГО.....	349
О.В. Лобова ОСОБИСТІТЬ УЧИТЕЛЯ МУЗИКИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	354
С.М. Мартиненко ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК СУБ'ЄКТА ДІАГНОСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	359
З.М. Онишків ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	365
Н.О. Пахальчук ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ НАСТУПНОСТІ ЕСТЕТИКО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	369
Л.М. Сोगур ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ: АСПЕКТ НАСТУПНОСТІ.....	373
Г.С. Тарасенко ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПІЗНАННЯ ДІТЬМИ ПРИРОДИ НА ЗАСАДАХ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕСТЕТИКИ (АСПЕКТ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ).....	376
Г.В. Красильникова, В.В. Гриценко КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ: АНАЛІЗ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	381
В.І. Шахов СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	385
РЕФЕРАТИ.....	391
НАШІ АВТОРИ.....	408
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ.....	4

основних здатностей – компетенцій потребують зміни підходів до оцінювання навчальних досягнень. Саме тестовий контроль сприяє вирішенню цих проблем і створює умови для врахування індивідуальних потреб і інтересів учнів, формує їх творчі та пізнавальні здібності.

В подальшому передбачаю дослідження щодо тестового контролю як засобу активізації навчальної діяльності студентів з іноземної мови в аграрних ВНЗ.

Література:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
2. Галузьяк В. М., Сметанський М. І., Шахов В. І. Педагогіка: Навчальний посібник. – Вінниця: Книга-Вега, 2006. – 409 с.
3. Мокров О.М. тестовий контроль теоретичних знань студентів інститутів фізичної культури. – Автореферат дис. канд. пед. наук. 13.00.01. – Х., 1995. – 23 с.
4. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
5. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2005. – 239 с.
6. Солодка Т.В. Контрольное тестирование как метод контроля за результатами учебной деятельности студентов. – Дис. канд. пед. наук. 13.00.01. – Х., 1994. – 170 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ У АГРАРНИХ ВНЗ

О.В. Левчук

Постановка проблеми. Якісні зміни в суспільних цінностях і потребах, суттєві перетворення в економіці, зростання комплексних досліджень у науковій сфері, інтегративний характер виробництва, зростання науковомістких технологій спричинили нові вимоги у підготовці фахівців, серед них і економістів агропромислового комплексу. Про підвищення ролі аграрної науки й освіти мовиться в «Державній цільовій програмі розвитку українського села на період до 2015 року», яка наголошується на подальшому вдосконаленні державних стандартів вищої освіти, адаптованих до вимог Болонської конвенції, на забезпеченні доступності освіти, підвищенні конкурентоспроможності випускників вищих аграрних навчальних закладів на міжнародному ринку праці.

Багатоукладність економіки, різноманітність форм господарювання є типовими для сучасного агропромислового комплексу України. Цим зумовлюється потреба в зростанні творчої ініціативи у професійній діяльності фахівців економічних спеціальностей аграрного сектора економіки, якою, в свою чергу, передбачається впровадження інноваційних форм, методів і змісту підготовки майбутніх економістів до професійної діяльності. До підготовки економістів агропромислового комплексу нині висуваються нові вимоги, одна з яких – формування таких ґрунтовних знань, які максимально сприяли б інтелектуальному розвитку особистості, освоєнню нею цілісною системою знань, зорієнтованих на щонайбільший розвиток майбутнього фахівця-економіста, його нахилів, уподобань, соціальну, національну і професійну зрілість.

Не випадково М. Хоменко зауважує, що «загальна тенденція впровадження прогресивних технологій, нової техніки, альтернативних джерел енергії, а також зменшення трудових ресурсів, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, безумовно, повинна вплинути на визначення навчальних закладів у сфері надання освітянських послуг» [3]. Нові підходи до проблеми якості освіти повинні щонайповніше спрямовуватись на подолання переважаючої у сучасній професійній освіті традиційної дискретно-

змісту навчання, яка, безумовно, має низку переваг. Проте в її рамках неможливе всеповне розв'язання деяких важливих проблем сьогодення, як-от: забезпечення цілісності в оволодінні студентами сучасним змістом освіти, набуття ними систематизованих знань, умінь і навичок з навчальних предметів. Це породжує низку суперечностей, що викликані потребою у формуванні цілісної картини економіко-математичного процесу в професійній діяльності майбутніх фахівців і неузгодженістю у вивченні економічних, природничо-математичних та спеціальних дисциплін.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз науково-педагогічної літератури переконує в тому, що дослідженню проблем інтеграції підготовки приділяється чимала увага. Свідченням цього може слугувати значна кількість праць із проблем інтеграції знань на міжнауковому, філософському й педагогічному рівнях (С. Гончаренко, Б. Кедров, Б. Новик, О. Спіркін, В. Тюхтін). Загалом же ця проблематика досліджується в інтегративно-педагогічних дисертаційних працях (Р. Гуревич, І. Козловська, Л. Медведєва, А. Нюдюрмагомєдов, С. Старченко, Ю. Сьомін, Т. Тарасова, О. Тимошенко, М. Чапаєв, О. Янзіна та ін.). Теоретико-методологічні аспекти дидактичної інтеграції природничих, технічних і математичних знань стали об'єктом аналізу в працях П. Атутова, М. Берулави, С. Гончаренка, К. Гуза, Д. Зверєва, В. Ільченка, В. Максимової, В. Сидоренка, Я. Собка, І. Суравєгіної та ін.

Водночас, аналіз наукової літератури засвідчив: хоча інтегративні тенденції знайшли підтримку більшості науковців і практиків, усе ж можливості і особливості комплексного застосування інтеграції різноциклових дисциплін в аграрних ВНЗ, у природничо-математичній та спеціальній підготовці економістів ще й дотепер цілеспрямовано не вивчалися.

Мета статті: теоретично обґрунтувати педагогічні умови та модель інтеграції природничо-математичної і спеціальної підготовки економістів у аграрних ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Внаслідок проведення наукового аналізу змісту визначальних понять дослідження (інтеграція, природничо-математична, економічна, спеціальна підготовка тощо) ми дійшли до такого висновку: на шляху переходу від дисциплінарної до системної моделі змісту освіти проблема інтеграції становить перспективний напрям у сучасній професійній освіті. Різні трактування, наукові підходи, основи для практичного синтезу знань у цій сфері доводять її багатоплановий характер. Інтеграція знань дисциплін природничо-математичного циклу і фахових знань дає можливість реалізувати принцип професійної спрямованості у навчанні студентів, що в свою чергу дозволяє ефективно долати ті негативи й суперечності, які виникають у багатопредметній системі навчання вищого навчального закладу.

На основі вивчення підходів до змісту навчання економістів в аграрних вищих навчальних закладах нами виділено такі чотири пізнавальні блоки: економічні (загальнонаукові та професійно зорієнтовані), математичні, природничі, дисципліни, які пов'язані з основними галузями сільського господарства (рослинництвом, тваринництвом, механізацією сільського господарства). Під природничо-математичною підготовкою фахівця економічного профілю для агропромислового комплексу ми розуміємо результат засвоєння студентами спеціально відібраної множини елементів природничо-математичних знань, умінь, навичок і цінностей, необхідних для успішної реалізації професійної діяльності у сфері сільського господарства. Спеціальну підготовку ми витлумачуємо як сукупність професійно зорієнтованих дисциплін, котрими розвиваються й доповнюються фундаментальні курси, змістом яких вагомо формується готовність майбутнього фахівця до

навчальними дисциплінами дозволило нам дійти висновку, що за вже вказаних умов системотвірним чинником слугують математичні дисципліни, бо тільки вони оперують абстрактними поняттями, які конкретизуються в інших блоках дисциплін. Це дозволило нам сформулювати конкретизовані цілі математичної підготовки майбутніх економістів-аграріїв, а саме: оволодіння ними загальними і спеціальними природничо-

вміннями взаємно пов'язувати професійно-економічні знання з вимогами аграрної освіти; забезпечення наступності у вивченні природничо-математичних і спеціальних дисциплін економіко-аграрного профілю; інтеграція природничо-математичних, економічних і спеціальних аграрних знань та вмінь у професійній діяльності; розвиток творчих здібностей економістів-аграріїв на основі інтегративного, проблемного та діяльнісного підходів у навчальному процесі.

Своєрідними особливостями природничо-математичної та спеціальної підготовки економіста-аграрія ми вважаємо такі: специфіку професійної діяльності економістів у агропромисловому комплексі; орієнтацію змісту аграрно-економічної освіти на сучасний розвиток з урахуванням тенденцій у агросекторі; домінування математичної підготовки як базової для економіста-аграрія; взаємозв'язок професійно зорієнтованих дисциплін з природничими дисциплінами з урахуванням специфіки аграрного профілю підготовки; конкретизація цілей навчання природничо-математичних дисциплін у професійній підготовці економістів-аграріїв; використання інтегративного підходу до навчання природничо-математичних і спеціальних дисциплін з метою визначення і реалізації конкретних моделей навчання у професійній підготовці економістів-аграріїв у вищих навчальних закладах.

На основі аналізу трактувань терміна «інтеграція підготовки» ми виділяємо її процесуальний та результативний компоненти. Результативність інтеграції у професійній підготовці ми розуміємо як систематизовану сукупність компетенцій, що формуються на основі різних дисциплін, їхньої зорієнтованості на формування в майбутнього фахівця цілісної картини світу, системного мислення, вміння комплексно розв'язувати професійні проблеми, розглядати явища в усіх можливих відношеннях і зв'язках. Іншими словами, інтеграція – це спосіб об'єднати потрібні знання, уміння, навички з різних дисциплін, творча діяльність, емоційно-ціннісні норми, їх важливість для формування професійної компетентності майбутнього економіста-аграрія. З процесуальної точки зору такі процеси передбачають узгодженість форм, методів, засобів навчання, що дозволяє вирішувати кожен професійну проблему як системний об'єкт з орієнтацією на перспективні проблеми майбутнього.

Ми виокремлюємо такі педагогічні умови інтеграції природничо-математичної та спеціальної підготовки економістів у аграрних вищих навчальних закладах, як формування системи природничо-математичних, економічних та спеціальних знань аграрного профілю на основі інтегративного підходу; використання проблемного підходу до структурування змісту навчання на основі ідей міждисциплінарної інтеграції; реалізації модульної організації навчання з використанням нових інформаційних технологій на основі інтегративного підходу; реалізації метапідходу й конструювання інтегрованих метапредметів на основі природничо-математичної та спеціальної підготовки економістів-аграріїв.

Зазначені педагогічні умови ґрунтуються на таких системотвірних ідеях інтеграції природничо-математичної та спеціальної підготовки економіста-аграрія: орієнтації на синергетичну парадигму освіти; забезпеченні мотивації вивчення природничо-математичних та спеціальних дисциплін; реалізації особистісного розвитку студентів.

Поєднання модульної та інтегрованої технологій із застосуванням нових інформаційних технологій має низку переваг, зокрема: модульною системою створюються реальні можливості для інтеграції навчального процесу, бо інтеграція становить один із принципів модульного навчання; технології модульного та інтегрованого навчання мають спільну методологічну основу; створенням модульних програм передбачається впровадження інтеграції фундаментальних і професійно зорієнтованих дисциплін; модульність та інтеграція в процесах навчання пов'язані з принципом гнучкості, котрим навчальний процес налаштовується на потреби практики; інтеграція призводить до зміни змісту освіти через проблемний підхід; модульне навчання передбачає програмне керування навчанням; впровадженням інформаційних технологій розширюються можливості

У цьому контексті влучним є порівняння В. Кременя, до якого він вдається, порушуючи питання місця передових освітніх практик в трансосвітньому просторі: «...Будь-який елемент тепер не унаслідуються як традиція, а вільно вибирається, як художник вибирає фарби, щоб по новому їх поєднати в картині ... , людина в новому трансосвітньому просторі сама вибирає, до яких знань їй долучитися і в якій мірі їх зробити своїми» [2, с. 8].

Так, А. Хуторським пропонується введення в структуру освітнього стандарту метапредметного змісту освіти. В своїй роботі він розглядає принципово новий рівень конструювання змісту освіти – метарівень та вводить поняття «навчальний мета предмет», який розуміє як «предметно оформлену освітню структуру, зміст якої базується на системі фундаментальних освітніх об'єктів» [3, с.207]. І. Козловська за ознакою ступеня взаємозв'язку між елементами, окрім міжпредметних зв'язків та системної інтеграції, розглядає метаінтеграцію – «групування елементів у підсистеми з сильними зв'язками, а цих підсистем – у метасистему з оптимальними зв'язками, що зумовлює появу мета предметів» [4, с.7-12]. Вивчення нами вказаного підходу дозволяє зробити висновок, що ефективним засобом формування професійної компетентності фахівця є програмування змісту освіти на метарівні, яким пов'язуються незмінні фундаментальні знання з прогнозованою специфікою майбутньої професійної діяльності і що дозволяє майбутньому фахівцеві діяти суб'єктивно на основі особистісної мотивації. Головним при цьому залишається завдання формування умінь особистості самостійно адаптувати (інтегрувати) фундаментальні знання до нових конкретних умов, які окреслені професійною специфікою. Наше дослідження, привело до суттєво нової структурно-логічної схеми метапредмета, з урахуванням того, що інтегрованим метапредметом щонайбільше передбачається інтеграція значного обсягу навчального матеріалу з деяких основ наук чи галузей знань, причому основною ознакою метапредмета залишається комплексний характер інтеграції підготовки фахівців.

Моделлю інтеграції природничо-математичної та спеціальної підготовки економістів в аграрних ВНЗ встановлюються вимоги до рівня підготовки економіста, серед яких найсуттєвішими є такі: професійні знання, уміння й навички; економічна підготовка; усвідомлення цінності професійної діяльності; екологічна підготовка тощо.

У реалізації цієї моделі нами виділено такі дві групи форм і методів: упровадження метапредмета та загальні. Запропоновані нами шляхи і способи реалізації моделі природничо-математичної та спеціальної підготовки економістів у аграрних ВНЗ ґрунтуються на продуктивній інтеграції, якій властива певна система характерних ознак.

Висновок: наявна практика підготовки економіста-аграрія не відповідає сучасним вимогам підготовки фахівця; орієнтація викладачів на «середнього» студента заважає повною мірою використати унікальні індивідуальні здібності кожної окремої особистості; підготовка фахівців на інтегрованій основі набула визнання з боку фахівців, хоча все ще існує потреба в отриманні додаткових механізмів її впровадження.

Одним із способів розв'язання вказаних проблем є долучення окремих елементів природничо-математичних знань до системи спеціальних дисциплін на основі методики їхньої інтеграції.

Побудова підготовки фахівців на основі обґрунтованих педагогічних умов та моделі інтеграції природничо-математичної та спеціальної підготовки економістів-аграріїв є ефективною в подоланні зазначених суперечностей.

Виконане нами дослідження, певна річ, не вичерпує всіх проблем професійної підготовки економістів в аграрних вищих навчальних закладах. Подальшого вивчення потребують такі проблеми, як система роботи викладацького складу аграрних університетів з формування у студентів інтегративних умінь у процесі викладання фахових дисциплін,

не окреслено в повному обсязі, дослідження шляхів і способів виявлення та реалізації інтеграції природничо-математичних і спеціальних дисциплін у системі безперервної підготовки фахівця-аграрія, вдосконалення чинних навчальних програм з підготовки студентів економічних спеціальностей аграрних вищих

підготовки, теоретико-методична підготовка викладачів до викладання дисциплін на інтегрованій основі.

Література:

1. Козловська І.М. Проблема виділення рівнів інтеграції у дидактиці. – Львів: Сполом, 2006. – 16 с.
2. Кремень В.Г. Теоретико-методологічні проблеми підготовки фахівців у системі неперервної освіти // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 16 / Ред. кол.: І.А.Зязюн (гол) та ін. – Київ – Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – 496 с.
3. Крошко Н.В., Серова І.О. Погляд у майбутнє [Електронний ресурс] // Електронні дані. – Інформаційний вісник «Вища аграрна освіта України». – 2007. – №38. – Серпень. – Режим доступу до журналу: <http://www.smcae.kiev.ua/main.php?id=479>.
4. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2001. – 544с.

СТИМУЛЮВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО РОБОТИ З ІНШОМОВНОЮ ФАХОВОЮ ЛІТЕРАТУРОЮ

А.С. Марлова

Постановка проблеми. Входження України в європейський науковий та освітній простір актуалізує проблему вільного володіння іноземною мовою для професійного спілкування випускниками вищих навчальних закладів. В умовах, коли усне спілкування іноземною мовою є не завжди доступним, на перший план виступає вміння працювати над іноземною фаховою літературою.

Останнім часом у медичних дослідженнях широкого розповсюдження набула англійська мова. 72% медичних статей, наведених у Index Medicus (покажчик усіх статей, опублікованих у всьому світі), були написані англійською мовою. Зростає світова тенденція до видання вітчизняних медичних журналів англійською мовою для отримання більш широкого читачького кола.

Отже, навчання студентів результативному опрацюванню іноземної фахової літератури є практичним завданням для викладачів іноземної мови у вищих медичних закладах освіти. Однак, традиційна система організації занять з іноземної мови та ставлення до неї як до другорядного предмета в медичних університетах обмежують розвиток мотивації студентів до вивчення цієї дисципліни. Тому викладач іноземної мови повинен імпліцитно та експліцитно впливати на студентів з метою спонукання їх до активної навчальної діяльності та вироблення у них правильних мотивів до роботи з іноземною фаховою літературою.

Тому **метою статті** є дослідження сучасного стану розробки основ стимулювання мотивації студентів до роботи з іноземною фаховою літературою.

Огляд досліджень та публікацій. Аналіз досліджень з проблеми показав, що існує багато різних теорій, які намагалися пояснити сутність мотивації у навчальних ситуаціях і запропонувати шляхи впливу на її формування [2,3,4,5].

Д. Мак-Клеланд, Д. Аткинсон і Н. Фезер взяли за основу загальні ідеї потреб А. Маслоу та застосували їх щодо умов навчання. Ця теорія мотивації стверджує, що людина вмотивована діяти в пошуках задоволення трьох потреб – досягнення, приєднання та впливу. Бажання досягнення є очевидним, коли студенти старанно намагаються вивчити певний предмет. Мотиви приєднання стають важливими, коли студенти розуміють цінність підтримки з боку інших студентів. Мотиви впливу можна побачи